

MOLEKÜLER MİKROBİYOLOJİ Tanı ve Epidemiyoloji

EDİTÖRLER

Rıza DURMAZ

Özgen ESER

Barış OTLU

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Yayın Koordinatörü
978-625-8259-12-4	Yasin DİLMEN
Kitap Adı	Sayfa ve Kapak Tasarımı
Moleküler Mikrobiyoloji Tanı ve Epidemiyoloji	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Editörler	Yayıncı Sertifika No
Rıza DURMAZ ORCID iD: 0000-0001-6561-778X	47518
Özgen ESER ORCID iD: 0000-0002-2552-7971	Baskı ve Cilt
Bariş OTLU ORCID iD: 0000-0002-6220-0521	Vadi Matbaacılık
	Bisac Code
	MED052000
	DOI
	10.37609/akya.2149

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. Akademisyen Kitabevi ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşturmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. Akademisyen Kitabevi ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

DNA'nin in vitro koşullarda çoğaltılmasına olanak sağlayan polimeraz zincir reaksiyon [polymerase chain reaction (PCR)] yönteminin yaklaşık 30 yıl önce keşfedilmesi, bilim insanlarının hayatında heyecan yaratan farklı uygulamaların başlatılmasına aracı olmuştur. PCR uygulamaları, başlangıçtaki tek bir genin saptanmasına dayalı, tanı amaçlı kullanımlarından, çoklu enfeksiyon etkenlerinin tanımlanması, antimikrobiyal ilaç direncinin belirlenmesi, etkenin virülans özelliklerinin araştırılması gibi alanlara evrilmiştir. Moleküler tekniklerdeki hızlı gelişmeler yeni talep ve kullanım alanlarını getirmiş, sadece etkeni göstermek, direnç ve patojenite ile ilgili belirteçleri araştırmak değil, beraberinde etkenin klinik örneklerdeki kantitasyonuna yönelik çalışmaları da öne çıkarmaya başlamıştır. Kantitasyona olanak sağlayan gerçek zamanlı PCR teknolojisi birçok enfeksiyon hastalığında tedavinin planlanması ve takibinin yapılması aşamalarında vazgeçilmez bir araç haline gelmiştir. Zamanla aynı klinik tablodan sorumlu farklı patojenlerin tek bir reaksiyon tüpünde araştırılmasına olanak sağlayan gereksinimler multipleks PCR uygulamalarını gündeme getirmiştir. Bugün için herhangi bir patojenin klinik örneklerde varlığının gösterilmesi, dijital PCR ile ≤ 1 kopya/reaksiyon gibi düşük konsantrasyonlarının dahi belirlenmesi, 1.1 IU/mL -109 IU/mL aralığında güvenle kantitasyon yapılabilmesi, gerektiğinde hepatit C virüsü, insan papilloma virüsü ve hepatit B virüsü örneklerinde olduğu gibi tip ve alt tipe spesifik amplifikasyonların yapılmasına olanak tanıyan PCR uygulamaları pratikte yerini almış durumdadır.

Bu kitabın içeriğini oluşturan diğer bir konu olan moleküler epidemiyoloji, 21. yüzyılın en heyecan verici konularından biridir. Moleküler epidemiyoloji terimi 1970'lerde ve 1980'lerin başında üç ayrı alanda kullanıma girmiştir; Kanser epidemiyolojisi, çevre epidemiyoloji ve bulaşıcı hastalıkların epidemiyolojisi. Okuyucu profili gözetilerek kitabın içeriğinde ağırlıklı olarak moleküler yöntemlerin enfeksiyon hastalıkları epidemiyolojisindeki kullanımına yer verilmiştir. Moleküler epidemiyolojide kullanılan yöntemler ile bu yöntemlerin enfeksiyon etkenlerinin kaynakları, yayılma yolları; spesifik bir konak, hastane, toplum, coğrafi bölge ve küresel dağılımının aydınlatılmasına olan katkıları irdelenmiştir. Bakterilerin tiplendirilmesinde plazmit profil analizinden başlanarak; PCR-RFLP (restriction fragment length polymorphism), PFGE, tekrarlayan gen dizilerini hedef alan analizler ve DNA baz dizileme temelli tiplendirme yöntemleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Teknolojik gelişmelere paralel olarak bu kitapta farklı yeni nesil dizileme teknikleri, her bir tekniğin getirdiği yenilikler ve kullanım alanları konularında bilgiler sunulmuştur. Yeni nesil dizileme teknolojisinin getirdiği yeni kavramlar üzerinde durulmuştur. Birçok laboratuvarında yaygın olarak kullanılmakta olan Sanger dizileme yönteminin kullanım ve uygulamadaki avantajları işlenmiştir. Yeni nesil dizileme sistemlerinin etkenlerin keşfedilmesi, salgınların tanımlanması ve izlenmesi, konak-mikrobiyom ilişkilerinin anlaşılması ve gelecekte geleneksel mikrobiyolojik tanı yöntemlerini nasıl etkileyebileceği konuları ele alınmıştır.

Kitabın içeriği oluşturulurken moleküler mikrobiyoloji çalışmalarını planlayan genç meslektaşlarımızın yararlanabileceği temel bilgilerden başlanarak teknolojideki son gelişmelerin ürünü olan yöntemler ve kullanım alanlarına yer verilmiştir. Bu kapsamda bir moleküler tanı laboratuvarının tasarımından başlanarak, uyulması gereken temel kurallar ve kontrol programları; tanı ve epidemiyolojik amaçla kullanılacak mevcut yöntemler, prensipleri, avantaj ve dezavantajları hakkında bilgiler verilerek araştırmacının kullanım amacına en uygun yöntem veya yöntemlerin seçilmesine katkıda bulunulması hedeflenmiştir.

Kitabın yazar listesi belirlenirken, olabildiği ölçüde, konuyla ilgili çalışması, sunumu veya tecrübesi olan meslektaşlarımızdan destek alınmıştır. Yazıların bilimsel içeriklerinin sorumluluğu bütünüyle yazarlara ait olmakla birlikte, kitapta yer alan her bir bölüm editörler tarafından büyük bir titizlikle gözden geçirilmiş, gerektiğinde yazarlardan düzeltmeler/düzenlemeler istenmiş, terminoloji birliği sağlanması için de çaba gösterilmiştir. Büyük özveri gerektiren bir çalışma ile ortaya çıkarılan bu kitabı, moleküler mikrobiyoloji alanında çalışan tüm bilim insanlarına sunmaktan büyük bir mutluluk duyuyoruz.

Kitabın konuya ilgi duyan bilim insanlarımıza faydalı olması en büyük arzumuzdur.

Editörler

Prof. Dr. Rıza DURMAZ

Prof. Dr. Özgen ESER

Prof. Dr. Barış OTLU

Ankara, 23 Ekim 2022

İÇİNDEKİLER

KISIM 1 | MOLEKÜLER MİKROBİYOLOJİ LABORATUVARLARININ KURULUMU VE YÖNETİMİ

BÖLÜM 1	Moleküler Mikrobiyoloji Laboratuvarının Tasarımı ve Biyogüvenlik.....	3
	<i>Özgür APPAK</i> <i>Nuran ESEN</i>	
BÖLÜM 2	Pandemide Moleküler Mikrobiyoloji Laboratuvarının Yönetimi.....	13
	<i>Yusuf YAKUPOĞULLARI</i> <i>Barış OTLU</i>	
BÖLÜM 3	Moleküler Mikrobiyolojik Tanı İçin Uygun Örnek Seçimi, Saklanması ve Transferi	23
	<i>Ayşegül ÇOPUR ÇİÇEK</i>	

KISIM 2 | NÜKLEİK ASİT VE PROTEİN TEMELLİ YÖNTEMLER

BÖLÜM 4	Nükleik Asit İzolasyon Yöntemleri.....	43
	<i>Fatma Filiz COŞKUN ARI</i>	
BÖLÜM 5	Sentetik Nükleik Asitlerin Tanısal Mikrobiyolojide Kullanımı - Oligonükleotit Tasarımı	57
	<i>Evren Doruk ENGİN</i>	
BÖLÜM 6	Polimeraz Zincir Reaksiyon Temelli Amplifikasyon Yöntemleri: Monopleks-, Multipleks-, Nested-, Konsensus-, In Situ- ve Touchdown-PCR Yöntemlerinin Prensipleri.....	79
	<i>Zekiye BAKKALOĞLU</i> <i>İştar DOLAPÇI</i>	
BÖLÜM 7	Gerçek Zamanlı Polimeraz Zincir Reaksiyon Yönteminin Tipleri ve Prensipleri.....	99
	<i>Oğuz ARI</i> <i>Rıza DURMAZ</i>	
BÖLÜM 8	Loop Mediated Isothermal Amplification (Lamp)	113
	<i>H. Esra AĞEL</i>	
BÖLÜM 9	Blotlama ve Hibridizasyon Temelli Moleküler Yöntemler: SOUTHERN-, DOT-, WESTERN-BLOTLAMA.....	125
	<i>Banu BAYRAKTAR</i>	
BÖLÜM 10	Dijital Polimeraz Zincir Reaksiyon Yönteminin Prensipleri ve Avantajları.....	131
	<i>Pınar YURDAKUL MESUTOĞLU</i> <i>Çağatay ACUNER</i>	

BÖLÜM 11	Biyosensörler ve Lateral Akış (LFA) Testlerinin Mikrobiyolojik Tanıda Kullanımı.....	161
	<i>Mustafa ALTINDIŞ</i> <i>Aslıhan DEMİRCAN</i>	
BÖLÜM 12	Matrix-Assisted Laser Desorption-Time of Flight Mass Spectrometry (MALDI-TOF MS) Prensipleri ve Klinik Mikrobiyolojide Kullanımı.....	171
	<i>Banu SANCAK</i>	
BÖLÜM 13	Geçmişten Günümüze Aşı Teknolojileri.....	183
	<i>Aykut ÖZDARENDELİ</i>	
BÖLÜM 14	MikroRNA'lar: Tespit Yöntemleri ve Kullanım Alanları.....	201
	<i>Mehmet Sami SERİN</i>	
BÖLÜM 15	CRISPR-CAS Sistemi: Tıbbi Mikrobiyolojide Kullanımı.....	209
	<i>Alpaslan ALP</i>	

KISIM 3 | NÜKLEİK ASİT DİZİ ANALİZİ YÖNTEMLERİ

BÖLÜM 16	Dizileme Yöntemlerine Giriş ve Sanger Dizisi Analizi.....	217
	<i>Cengiz ÇAVUŞOĞLU</i>	
BÖLÜM 17	Yeni Nesil Analiz Platformlarının Prensipleri.....	223
	<i>Süleyman YILDIRIM</i>	
BÖLÜM 18	Yeni Nesil Dizisi Analizi Yöntemlerinin Klinik Mikrobiyolojide Kullanımı.....	233
	<i>Mert Ahmet KUŞKUCU</i>	
BÖLÜM 19	Metagenomik Analizler.....	243
	<i>Aycan GÜNDOĞDU</i>	
BÖLÜM 20	16S rRNA Geninin Yeni Nesil Dizileme Yöntemleriyle Analizi ve Mikrobiyolojideki Uygulamaları.....	251
	<i>Yunus DOĞAN</i> <i>Bülent BOZDOĞAN</i>	
BÖLÜM 21	Yeni Nesil Dizisi Analizlerinde Kullanılan Veri Analiz Sistemleri, Biyoinformatik.....	261
	<i>Özkan Ufuk NALBANTOĞLU</i>	

KISIM 4 | MOLEKÜLER EPİDEMİYOLOJİ

BÖLÜM 22	Moleküler Epidemiyoloji Neden Gerekli, Yöntemlerdeki Gelişmeler Nelerdir?.....	271
	<i>Rıza DURMAZ</i> <i>Ülker ÇUHACI</i>	
BÖLÜM 23	Plazmit Temelli Tiplendirme Yöntemleri.....	285
	<i>Alper TEKELİ</i>	

BÖLÜM 24	Ribotiplendirme.....	297
	Meryem GÜVENİR	
BÖLÜM 25	Polimeraz Zincir Reaksiyonu Temelli Tiplendirme Yöntemleri: AP-PCR, ERIC-PCR, REP-PCR, PCR-RFLP.....	303
	Ayşegül KARAHASAN Özgenur DEMİRKOL	
BÖLÜM 26	Pulsed Field Jel Elektroforezi.....	313
	Özgen ESER	
BÖLÜM 27	Multilocus Variable-Number Tandem Repeat Analysis (MLVA) Yönteminin Prensipleri, Metodolojisi ve Kullanım Alanları.....	325
	Tuba DAL	
BÖLÜM 28	Tek Nükleotit Polimorfizm [Single Nucleotide Polymorphisms (SNP)] ve Tek Lokus Tiplendirme Yöntemleri: Prensipleri, Metodoloji ve Kullanım Alanları.....	331
	Buket BADDAL	
BÖLÜM 29	Multilocus Sequence Typing (MLST) Yöntemleri: Prensipleri, Metodoloji ve Kullanım Alanları.....	341
	Dilek GÜLDEMİR	

KISIM 5 | VİRAL ENFEKSİYONLARDA MOLEKÜLER YÖNTEMLER

BÖLÜM 30	Hepatit B ve D Virüslerinin Tanı, Tedavi ve Epidemiyolojisinde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	357
	Barış OTLU Elif Seren TANRIVERDİ	
BÖLÜM 31	Hepatit C Virüsünün Tanı, Tedavi ve Epidemiyolojisinde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	375
	Sibel AYDOĞAN	
BÖLÜM 32	İnsan İmmün Yetmezlik Virüsü (HIV) Tanı, Tedavi ve Epidemiyolojisinde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	383
	Ayşegül PİRİNÇAL Mehmet Ziya DOYMAZ	
BÖLÜM 33	Cytomegalovirus (CMV) ve Transplantasyon İlişkili Diğer Viral Enfeksiyonlarda Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	399
	Aylin ERMAN DALOĞLU Dilek ÇOLAK	
BÖLÜM 34	Human Papillomavirus (HPV) Tanı, Tedavi Ve Epidemiyolojisinde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	409
	Fügen YARKIN	

BÖLÜM 35	Solunum Yolu Virüslerinin Tanı ve Epidemiyolojisinde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	423
	<i>Gülay KORUKLUOĞLU</i>	
BÖLÜM 36	Gastroenterit Etkeni Virüslerin Tanı ve Epidemiyolojisinde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	439
	<i>Gülendam BOZDAYI</i>	
BÖLÜM 37	Aseptik Menenjit Etkeni Virüslerin Tanı ve Epidemiyolojisinde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	447
	<i>Selma GÖKAHMETOĞLU</i>	
BÖLÜM 38	Vektör Kaynaklı Virüslerin Tanı ve Epidemiyolojisinde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	455
	<i>Ömür Mustafa PARKAN</i>	

KISIM 6 | BAKTERİYEL ENFEKSİYONLARDA MOLEKÜLER YÖNTEMLER

BÖLÜM 39	Gram Pozitif Bakterilerin Tanısı, Direnç ve Kontrolünde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	465
	<i>İştar DOLAPÇI</i>	
BÖLÜM 40	Gram Negatif Bakterilerin Tanısı, Direnç ve Kontrolünde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	485
	<i>Özgen ESER</i>	
BÖLÜM 41	Tüberkülozun Tanısı ve Direncin Belirlenmesinde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	497
	<i>Süheyla SÜRÜCÜOĞLU</i>	
BÖLÜM 42	Tüberküloz Basillerinin Moleküler Tiplendirmesi: IS6110 RFLP, MIRU-VNTR ve Spoligotiplendirme.....	513
	<i>Rıza DURMAZ</i> <i>Ahmet ARSLANTÜRK</i>	
BÖLÜM 43	Zoonotik Enfeksiyonların Tanısı ve Kontrolünde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	521
	<i>Emel AZAK</i> <i>Aynur KARADENİZLİ</i>	
BÖLÜM 44	Gıda Kaynaklı Enfeksiyonların Tanısı ve Kontrolünde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	535
	<i>Mehmet İLKTAÇ</i> <i>Betigül ÖNGEN</i>	
BÖLÜM 45	Sepsis Tanısında Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	549
	<i>Hande TOPTAN</i> <i>Mehmet KÖROĞLU</i>	

KISIM 7 | MANTAR VE PARAZİTER ENFEKSİYONLARDA MOLEKÜLER YÖNTEMLER

BÖLÜM 46	Mantar Enfeksiyonlarının Tanı ve Epidemiyolojisinde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	563
	<i>Elif Ayça ŞAHİN</i> <i>Ayşe KALKANCI</i>	
BÖLÜM 47	Paraziter Enfeksiyonların Tanı ve Epidemiyolojisinde Moleküler Yöntemlerin Kullanımı.....	571
	<i>Seray TÖZ</i> <i>Yusuf ÖZBEL</i>	

KISIM 8 | MOLEKÜLER YÖNTEMLERDE STANDARDİZASYON VE KALİTE KONTROL

BÖLÜM 48	Moleküler Yöntemlerde Optimizasyon, Validasyon, Verifikasyon.....	589
	<i>Ayça Arzu SAYINER</i>	
BÖLÜM 49	Moleküler Mikrobiyolojide Kalite Kontrol Programları.....	599
	<i>Ziya Cibali AÇIKGÖZ</i>	

YAZARLAR

Prof. Dr. Ziya Cibali AÇIKGÖZ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Ankara

 0000-0002-0436-7550

Dr. H. Esra AĞEL

TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Sensör ve Sistem Teknolojileri, Gebze

 0000-0002-8434-3232

Doç. Dr. Alpaslan ALP

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Ankara

 0000-0001-8735-5725

Prof. Dr. Mustafa ALTINDİŞ

Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Sakarya

 0000-0003-0411-9669

Dr. Öğr. Üyesi Özgür APPAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., İzmir

 0000-0003-1810-8346

Prof. Dr. Fatma Filiz COŞKUN ARI

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji AD., Kırşehir

 0000-0002-8107-732X

Öğr. Gör. Oğuz ARI

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Merkez Araştırma Laboratuvarı Ankara

 0000-0003-4930-5035

Uzm. Ahmet ARSLANTÜRK

SB Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Tüberküloz Referans Laboratuvarı Ankara

 0000-0001-5738-1439

Doç. Dr. Sibel AYDOĞAN

Ankara Şehir Hastanesi Tıbbi Mikrobiyoloji Kliniği, Ankara

 0000-0001-8820-032X

Dr. Öğr. Üyesi Emel AZAK

Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Kocaeli

 0000-0002-4532-2893

Doç. Dr. Buket BADDAL

Yakın Doğu Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji AD., Lefkoşa

 0000-0003-3319-2179

Dr. Zekiye BAKKALOĞLU

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları ve Biyolojik Ürünler Daire Başkanlığı, Ankara

 0000-0001-9137-016X

Prof. Dr. Banu BAYRAKTAR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Şişli Hamidiye Etfal Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, İstanbul

 0000-0002-3128-0581

Prof. Dr. Gülendem BOZDAYI

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Ankara

 0000-0002-6036-6819

Prof. Dr. Cengiz ÇAVUŞOĞLU

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., İzmir

 0000-0001-7152-5216

Prof. Dr. Ayşegül ÇOPUR ÇİÇEK

İstanbul Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., İstanbul

 0000-0002-3673-9670

Prof. Dr. Dilek ÇOLAK

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Ankara

0000-0002-8739-0130

Dr. Öğr. Üyesi Ülker ÇUHACI

Yüksek İhtisas Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD. Ankara

0000-0002-6420-6185

Uzm. Dr. Aylin ERMAN DALOĞLU

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıbbi Viroloji Laboratuvarı, Antalya

0000-0003-0120-3830

Prof. Dr. Tuba DAL

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Ankara

0000-0001-7045-1462

Öğr. Gör. Aslıhan DEMİRCAN

Medipol Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Tıbbi Laboratuvar ve Teknikleri Programı Bölümü, İstanbul

0000-0003-1919-4856

Dr. Özgenur DEMİRKOL

Marmara Üniversitesi Pendik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

0000-0003-1738-3928

MSc Yunus DOĞAN

Adnan Menderes Üniversitesi Rekombinant DNA ve Rekombinant Protein Merkezi, Aydın

0000-0002-9587-8400

Prof. Dr. Bülent BOZDOĞAN

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rekombinant DNA ve Rekombinant Protein Araştırma Merkezi, Aydın

0000-0003-2469-9728

Prof. Dr. İftar DOLAPÇI

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Ankara

0000-0002-6443-4612

Prof. Dr. Mehmet Ziya DOYMAZ

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD. Beykoz Yaşam Bilimleri ve Biyoteknoloji Enstitüsü, İstanbul

0000-0003-2066-0252

Prof. Dr. Rıza DURMAZ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Ankara

0000-0001-6561-778X

Dr. Öğr. Üyesi Evren Doruk ENGİN

Ankara Üniversitesi Biyoteknoloji Enstitüsü, Ankara

0000-0001-9209-8858

Prof. Dr. Nuran ESEN

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., İzmir

0000-0001-9796-3003

Prof. Dr. Özgen ESER

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Ankara

0000-0002-2552-7971

Prof. Dr. Selma GÖKAHMETOĞLU

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Kayseri

0000-0002-7747-6045

Doç. Dr. Dilek GÜLDEMİR

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları ve Biyolojik Ürünler Daire Başkanlığı, Ankara

0000-0002-7958-8315

Doç. Dr. Aycan GÜNDOĞDU

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Kayseri

0000-0003-2806-8464

Prof. Dr. Meryem GÜVENİR

Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Güzelyurt

0000-0002-9702-9947

Yrd. Doç. Dr. Mehmet İLKTAÇ

Doğu Akdeniz Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Eczacılık PR., Kıbrıs

0000-0001-5798-7422

Prof. Dr. Ayşe KALKANCI

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Ankara

0000-0003-0961-7325

Prof. Dr. Aynur KARADENİZLİ

Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Kocaeli

0000-0002-8267-5284

Prof. Dr. Ayşegül KARAHASAN

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., İstanbul

0000-0002-1560-2624

Prof. Dr. Gülay KORUKLUOĞLU

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Ulusal Viroloji Referans Laboratuvarları, Ankara

 0000-0001-7625-6350

Prof. Dr. Mehmet KÖROĞLU

Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji AD., Sakarya

 0000-0001-8101-1104

Doç. Dr. Mert Ahmet KUŞKUCU

IU-C Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., İstanbul

 0000-0001-8735-5725

Dr. Öğr. Üyesi Özkan Ufuk NALBANTOĞLU

Erciyes Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Kayseri

 0000-0002-2278-7786

Prof. Dr. Barış OTLU

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Malatya

 0000-0002-6220-0521

Prof. Dr. Betigül ÖNGEN

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., İstanbul

 0000-0001-9320-590X

Prof. Dr. Yusuf ÖZBEL

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji AD., İzmir

 0000-0001-8335-1997

Prof. Dr. Aykut ÖZDARENDELİ

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD. Erciyes Üniversitesi Aşı Araştırma ve Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi (ERAGEM), Kayseri

 0000-0002-6950-8545

Dr. Öğr. Üyesi Ömür Mustafa PARKAN

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Kayseri

 0000-0002-1071-4985

Dr. Ayşegül PİRİNÇAL

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Beykoz Yaşam Bilimleri ve Biyoteknoloji Enstitüsü Mikrobiyoloji AD., İstanbul

 0000-0001-8700-110X

Prof. Dr. Banu SANCAK

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Ankara

 0000-0002-0098-4674

Prof. Dr. Ayça Arzu SAYINER

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD. Tıbbi Viroloji BD., İzmir

 0000-0001-6750-2353

Prof. Dr. Mehmet Sami SERİN

Mersin Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmasötik Mikrobiyoloji AD., Mersin

 0000-0002-5113-5509

Prof. Dr. Süheyla SÜRÜCÜOĞLU

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Manisa

 0000-0001-8545-3364

Dr. Öğr. Gör. Elif Ayça ŞAHİN

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Ankara

 0000-0002-2215-2756

Uzm. Dr. Elif Seren TANRIVERDİ

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Malatya

 0000-0002-0449-0356

Prof. Dr. Alper TEKELİ

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Ankara

 0000-0001-9950-9613

Uzm. Dr. Hande TOPTAN

Sakarya Eğitim Araştırma Hastanesi Mikrobiyoloji Laboratuvarı/Viroloji Bölümü, Sakarya

 0000-0001-6893-8490

Prof. Dr. Seray TÖZ

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji AD., İzmir

 0000-0001-5957-8665

Prof. Dr. Yusuf YAKUPOĞULLARI

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., Malatya

 0000-0002-5545-3467

Prof. Dr. Fügen YARKIN

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD. Tıbbi Viroloji BD., Adana

 0000-0002-6012-2320

Prof. Dr. Süleyman YILDIRIM

İstanbul Medipol Üniversitesi Uluslararası Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD., İstanbul

 0000-0002-2752-1223